

Toplum Huzura Götüren Yol: Müsbet Hareket

Dergimizin ilk sayısının konusunu *müsbet hareket* olarak belirledik. Müsbet hareket, Bediüzzaman Said Nursî'nin Risâle-i Nur Mesleği adını verdiği imana ve Kur'an'a hizmet metodunun temel eylem prensibidir. O bu prensibi özet olarak şu ifadelerle açıklıyor:

Bizim vazifemiz müsbet hareket etmektir. Menfi hareket değildir. Rıza-yı İlâhî'ye göre sırf hizmet-i imaniyeyi yapmaktır: Vazife-i İlâhiyeye karışmamaktır. Bizler asayiş muhafazayı netice veren, müsbet iman hizmeti içinde her bir sıkıntıya karşı sabırla, şükürle mükellefiz.¹

Bu ifadeye göre müsbet hareketin ana unsurları; iman hizmetini Allah rızası için yapmak, Allah'ın vazifesine karışmamak, asayiş muhafaza etmek, hizmet ederken ortaya çıkacak olan sıkıntılara sabır ve şükürle karşılık vermektir. Konuyla ilgili başka açıklamalarını dikkate aldığımızda bunlara siyasetten uzak durmak, kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmek, ihtilaf noktalarını kurcalamamak ve münakaşa etmemek, eleştiriden kaçınmak gibi hususları ekleyebiliriz. Şimdi bu kuralları kısaca şöyle açıklayabiliriz:

1. İman hizmetini Allah rızası için yapmak

Müsbet hareketin en önemli noktası burasıdır. İman ve Kur'an hizmeti sırf Allah rızası için yapılmalı; karşılığında maddî bir menfaat ve dünyevî bir makam istenmemeli, hatta toplumun bu hizmeti yapanlara itibar etmesi ve değer vermesi gibi toplumsal kabuller dahi beklenmemeli, riya ve gösteriş olmamalıdır. Bediüzzaman'ın bu konudaki bazı ifadeleri şöyledir:

Bu dünya darü'l-hizmettir; ücret almak yeri değildir. A'mâl-i sâlihanın ücretleri, meyveleri, nurları berzahta, âhirettedir. O bâki meyveleri bu dünyaya çekmek ve bu dünyada onları istemek, âhireti dünyaya tâbi etmek demektir.²

Nasıl ki Risale-i Nur'u ve hizmet-i imaniyeyi, dünyevî rütbelerine ve şahsım için uhrevî makamlarına alet yapmaktan sırr-ı ihlâs şiddetle beni men ettiği gibi; öyle de, kendi şahsımın istirahatine ve dünyevî hayatımın güzelce, zahmetsiz geçmesine, o hizmet-i kudsiyeyi alet yapmaktan cidden çekiniyorum.³

Hem ihlâs ve hakperestlik ise, Müslümanların nereden ve kimden olursa olsun istifadelerine taraftar olmaktır. Yoksa 'Benden ders alıp sevap kazandırsınlar' düşüncesi, nefsin ve enâniyetin bir hilesidir.⁴

1 Bediüzzaman Said Nursî, *Emirdağ Lâhikası II*, 8. Baskı, 2011, İstanbul, RNK Neşriyat, s. 249.

2 Nursî, *Kastamonu Lâhikası*, 6. Baskı, 2011, İstanbul, RNK Neşriyat, ss. 134-5.

3 Nursî, *Emirdağ Lâhikası II*, s. 11.

4 Nursî, *Lem'alar*, 13. Baskı, 2013, İstanbul, RNK Neşriyat, s. 171.

2. Allah'ın vazifesine karışmamak

Dinî hizmetlerde en çok arzu edilen şey hizmetin kısa zamanda genişlemesi ve yaygınlaşmasıdır. Bu durum gerçekleştiği zaman hizmet metodunun uygun ve doğru olduğu kabul edilir. Ancak uzun zaman geçtiği hâlde bir genişleme ve yaygınlaşma görülmezse, bu durum bir başarısızlık olarak algılanır ve başarısızlığın sebebi olarak da hizmet metodu gösterilir. Said Nursî **şartlar gereğince** ortaya koyduğu hizmet metoduyla kısa zamanda yüksek bir başarı sağlanmasının mümkün olmadığını biliyordu, ancak kırıp dökmeden Kur'an'ın ruhuna ve Hz. Peygamber'in tebliğ metoduna uygun başka türlü hizmet yolu bulmak da mümkün değildi. Dinin sosyal hayattan sökülüp atılma operasyonlarının bizzat devlet tarafından organize edildiği bir dönemde anarşiye sebebiyet vermeden din hizmetinin kısa zamanda genişlemesi mümkün görünmüyordu. Bu sebeple Nursî sık sık “Bizim vazifemiz hizmettir; netice Cenab-ı Hakka âittir. Biz vazifemizi yapmakla mecbur ve mükellefiz”⁵ diyerek talebelerini uyarırdı. Bu konuda en çok Celâleddin-i Harzemşah'ı ve bazı peygamberleri örnek gösterirdi. Celâleddin savaşa giderken kendisinin cihad etmekle görevli olduğunu, gâlib gelip gelmeme işinin Allah'a ait olduğunu söyler, gâlib gelmek için bütün sebepleri yerine getirir ve dua ederdi. Yine Nursî, en önemli görevin peygamberlere ait olduğunu, fakat bazı peygamberlerin hayatlarında birkaç kişiden başka kimsenin onlara tabi olmadığını, fakat netice böyle olduğu hâlde Allah'ın o peygamberleri peygamberlik makamından indirmediyini hatırlatır.

3. Asayiş muhafaza etmek

İman hizmeti yaparken Nursî'nin en çok dikkat ettiği hususlardan birisi asayişin muhafazasıdır. Onun ifadesiyle

Risale-i Nur, tahkikî iman dersleri verir. Şâkirdlerini her türlü fenalıktan alıkoyar. Kalblere doğruluk aşılar. Onu hakkıyla anlayan artık fenalık yapamaz. Onun içindir ki, bugün memleketin her tarafındaki Risale-i Nur talebeleri, asâyişin manevî muhafızı hükmündedirler. Şimdiye kadar hiç bir hakikî Nur talebesinde âsâyişe münafî bir hareket görülmemiş, âdeta Nur talebeleri zabitanın manevî yardımcısı olmuşlardır.⁶

Nursî bu milletin saadeti için kendini feda etmeye hazır olduğunu şu cümle ile belirtir:

Bu milletin asayişine, hususan masum çocukların ve muhterem ihtiyarların ve bîçare hastaların ve fakirlerin dünyevî istirahatlarına ve uhrevî saadetlerine binler hayatımı ve binler şerefimi feda etmeye hazırım.⁷

Asayiş muhafaza etmenin en önemli yolu kaba kuvvetten kaçınmaktır. Nur-

5 Nursî, *Emirdağ Lâhikası II*, s. 249.

6 Nursî, *İşârâtü'l-İ'caz*, Çev. Abdülmeccid Nursî, 6. Baskı, 2011, İstanbul, RNK Neşriyat, s. 252.

7 Nursî, *Emirdağ Lâhikası I*, s. 31.

sî'ye göre kimin hangi iddiası ve talebi olursa olsun bunu yalnızca hukuk yoluyla elde etmeye çalışmalıdır. Hukuk yoluyla da konunun çözümü mümkün olmuyorsa, ülke içinde kaba kuvvete başvurulamaz. Bu durumda sabredip gerekirse hakını âhirette alacağını düşünmek lazımdır.

Nursî'nin ifadesine göre,

Haricî tecavüze karşı kuvvetle mukabele edilir... Dâhilde ise öyle değildir. Dâhildeki hareket, müsbet bir şekilde mânevî tahribata karşı mânevî, ihlâs sırrıyla hareket etmektir. Haricîteki cihad başka, dahildeki cihad başkadır.⁸

4. Aktif siyasetten uzak durmak

Said Nursî, siyasî müesseselere ve siyaset yoluyla millete hizmet edilmesine karşı değildir. Ancak o iman hizmetini esas aldığı için hizmet adına aktif siyasete girilmesi hâlinde bu durumun hizmete zarar vereceği kanaatindedir. Esasen Nur talebeleri de siyasete girebilirler, ancak bu girişin hizmet adına değil, kendi hesaplarına olması gerekir.

Said Nursî'nin hizmet adına siyasete girilmesini hoş karşılamamasının bazı sebepleri vardır:

a. Siyasetin tarafgirliğe ve karşı tarafta yer alanları tahkire sebep olması: Said Nursî gençlik yıllarında siyasilerle iyi ilişkiler içinde iken şöyle bir durumdan bahseder:

Bir zaman, bu garazkârane tarafgirlik neticesi olarak gördüm ki: Mütedeyyin bir ehl-i ilim, fikr-i siyasîsine muhalif bir âlim-i sâlihi, tekfir derecesinde tezyif etti. Ve kendi fikrinde olan bir münafığı, hürmetkârane medhetti. İşte siyasetin bu fena neticelerinden ürktüm, 'Eûzü billâhi mineşşeytani vessiyaseti (Şeytandan ve siyasetten Allah'a sığınırım)' dedim, o zamandan beri hayat-ı siyasîyeden çekildim.⁹

b. Aktif siyasette, Nur hizmetinin dünya menfaatlerine alet edilme tehlikesi söz konusu olabilir. Hâlbuki Nursî'ye göre "İman hizmeti, iman hakaiki, bu kâinatta her şeyin fevkindedir, hiçbir şeye tâbi ve alet olamaz."¹⁰

c. Siyasî tarafgirlik yanlış anlaşılmalara sebebiyet verebileceğinden iman hizmetinin sahasının daralması sonucunu doğurabilir; hizmet namına bir partiye girilmesi hâlinde o partiye oy verenlerin dışındaki insanlar Risale-i Nur'a iltifat etmeyebilirler. Hâlbuki

İman dersi için gelenlere tarafgirlik nazarıyla bakılmaz. Dost düşman, derste fark etmez. Hâlbuki siyaset tarafgirliği, bu mânâyı zedeler, ihlâs kırılır.¹¹

8 Nursî, *Emirdağ Lâhikası II*, s. 250.

9 Nursî, *Mektûbat*, 13. Baskı, 2013, İstanbul, RNK Neşriyat, s. 286.

10 Nursî, *Kastamonu Lâhikası*, s. 138.

11 Nursî, *Emirdağ Lâhikası II*, s. 35.

Bütün siyaset cereyanlarının ve tarafgirliklerin çok fevkinde ve onların garz-kârâne telâkkiyatlarından müberrâ ve sâfi olan bir makamda verilen ders-i Kur'ân ve gösterilen Envâr-ı Kur'âniyeden hiçbir taraf ve hiçbir kısım çekinmemek ve itham etmemek gerektir.¹²

d. Nur talebelerinin aktif siyasetle meşgul olması, Risale-i Nur'daki yüksek hakikatlerin kıymetlerini düşürebilir. Said Nursî'nin konuyla ilgili ifadeleri şöyledir:

Hakaik-i imaniye ve Kur'âniye birer elmas hükmünde olduğu halde, siyasetle âlûde olsaydım, elimdeki o elmaslar, iğfal olunabilen avam tarafından, 'Acaba taraftar kazanmak için bir propaganda-i siyaset değil mi?' diye düşünürler. O elmaslara âdi şîşeler nazarıyla bakabilirler. O halde, ben o siyasete temas etmekle, o elmaslara zulmederim ve kıymetlerini tenzil etmek hükmüne geçer.¹³

Elhamdülillâh, siyasetten tecerrüd sebebiyle, Kur'ân'ın elmas gibi hakikatlerini propaganda-i siyaset ittihamı altında cam parçalarının kıymetine indirmedim.¹⁴

5. Hizmet ederken ortaya çıkacak olan sıkıntılara sabır ve şükürle karşılık vermek

Hizmet için yola çıkanlar hiç beklenmedik şekilde bazı haksızlıklara maruz kalabilirler. Eğer bu haksızlıklara aynıyla mukabele edilirse asayiş bozulabilir, hizmet sekteye uğrayabilir. Said Nursî müsbet hareket etmenin bir gereği olarak eza ve cefalara karşı sabır ve şükürle karşılık verdiğini söylüyor ve talebelerine böyle yapmalarını tavsiye ediyor:

Müsbet hareket etmek, menfî hareket etmemek ve vazife-i İlâhiyeye karışmamak hakikati için, bana karşı yapılan muamelelere sabırla, rıza ile mukabele ettim. Cercis Aleyhisselâm gibi ve Bedir, Uhud muharebelerinde çok cefa çekenler gibi, sabır ve rıza ile karşıladım.¹⁵

Bize ezâ ve cefâ edenlere karşı hiçbir talebemin kalbinde zerre kadar intikam emeli beslememesini ve onlara mukabil Risale-i Nur'a sadakat ve sebat ile çalışmalarını tavsiye ederim.¹⁶

6. Kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmek

Bediüzzaman bu anlamda muhabbete çok ehemmiyet verir ve bunun önemini belirtmek üzere şöyle der:

Biz muhabbet fedaileriyiz; husumete vaktimiz yoktur.¹⁷

12 Nursî, *Mektûbat*, s. 50.

13 Nursî, *Mektûbat*, s. 65.

14 Nursî, *Mektûbat*, s. 50.

15 Nursî, *Emirdağ Lâhikası II*, s. 249.

16 Nursî, *Emirdağ Lâhikası II*, ss. 83-4.

17 Nursî, *Tarihçe-i Hayatı*, 11. Baskı, 2013, İstanbul, RNK Neşriyat, s. 60.

Muhabbet, uhuvvet, sevmek, İslâmiyetin mizacıdır, rabitasıdır.¹⁸

Asıl hünere, kardeşini fena gördüğü vakit onu terk etmek değil, belki daha ziyade uhuvvetini kuvvetleştirip islahına çalışmak, ehl-i sadâkatin şe'nidir.¹⁹

Mâbeynimizdeki (aramızdaki) hakikî ve uhrevî uhuvvet, gücenmek ve tarafgirlik kaldırmaz.²⁰

İslâm'a hizmet için ortaya çıkmış pek çok grup vardır. Said Nursî bunlar arasında ihtilâf çıkmaması için müsbet hareket olarak nitelendirdiği bazı ilkelere uymaları gerektiğinden söz eder. Bunları kısaca şöyle özetlemek mümkündür:

a. Her grup kendi mesleğinin muhabbetiyle hareket etmeli; hareketini başka mesleklere olan düşmanlık veya onların noksanlığı üzerine bina etmemeli, başkalarının eksikliğiyle meşgul olmamalıdır.

b. Her grup, hangi meşrepte olursa olsun, İslâm dairesi içinde muhabbet, kardeşliğe ve ittifaka vesile olacak pek çok sebebin bulunduğunu bilip diğerleriyle ittifak etmelidir.

c. Her grup "Mesleğim haklı" veya "daha güzeldir" diyebilir. Böyle demesi hâlinde diğer mesleklere ilişmemiş, onları eleştirmemiş, dolayısıyla onlarla ittifak yolunu bulmuş olur. Fakat hiçbir meslek "Hak yalnız benim mesleğimdir" veya "güzel benim meşrebimdir" diyemez. Böyle derse insafsızlık etmiş ve diğerleriyle birleşme yolunu kapatmış olur.

d. Her meslek, hak üzere olanlarla ittifak etmenin, Allah'ın yardımına vesile teşkil ettiğini ve dinî izzetin bir gereği olduğunu düşünmek mecburiyetindedir.

e. Dalâlette olanlar ve haksızlık yapanlar, hak üzeri olanların üzerine şahs-ı mânevîsi kuvvetli cemaat halinde hücum etmektedirler. Bu hücum karşısında en kuvvetli ferdi mukavemetin yetersiz olduğunu düşünülüp Müslümanların da, dalâlet üzere olan o kuvvetli şahs-ı mânevîyeye karşı hakkı muhafaza etmek ve bâtılın hücumundan korumak için, herkesin nefsinî, enaniyetini, yanlış düşündüğü izzetini ve rekâbetkarane hislerini terk ederek ihlasla vazifesini ifa etmelidir.²¹

7. İhtilaf noktalarını kurcalamamak, münakaşa etmemek

Bilimsel anlamda her konu tartışılabilir. İhtilafli konular üzerinde araştırma yapmak, problemin çözümüne götüren en önemli faaliyettir. Ancak konu araştırma boyutundan çıkıp kimin haklı olduğu yönünde iddia ve münakaşalara dönüşürse bunun sonu ihtilaf ve düşmanlıktır. Bu sebeple Said Nursî ihtilafli konuların gündeme getirilmesini ve münakaşa suretinde konuşulmasını müsbet hareket ilke-

18 Nursî, *Uhuvvet Risalesi*, 2011, İstanbul, Sözlere Neşriyat, s. 43.

19 Nursî, *Şuâlar*, 12. Baskı, 2013, İstanbul, s. 324.

20 Nursî, *Şuâlar*, s. 500.

21 Nursî, *Lem'alar*, s. 170.

sine aykırı bulur. Onun konuyla ilgili bazı açıklamaları şöyledir:

Madem bu zamanda zındıka ve ehl-i dalâlet ihtilâfdan istifade edip, ehl-i imanı şaşkırtıp ve şeâiri bozarak Kur'an ve iman aleyhinde kuvvetli cereyanları var; elbette bu müthiş düşmana karşı cüz'î teferruata dair medar-ı ihtilâf münakaşalarının kapısını açmamak gerekir.²²

Haricî düşmanın hücumunda dahilî münakaşâtı terk etmek ve ehl-i hakkı sukutan ve zilletten kurtarmayı en birinci ve en mühim bir vazife-i uhreviye telâkki edip, yüzer âyât ve Ehâdis-i Nebevîyenin şiddetle emrettikleri uhuvvet, muhabbet ve teavünü yapıp, bütün hissiyatınızla, ehl-i dünyadan daha şiddetli bir surette meslektaşlarınızla ve dindaşlarınızla ittifak ediniz, yani, ihtilâfa düşmeyiniz.²³

Biz, değil onlar gibi ehl-i diyanet ve tarikata mensup Müslümanlar, şimdi bu acıp zamanda, imanı bulunan ve hattâ fırak-ı dâleden bile olsa onlarla uğraşmamak; ve Allah'ı tanıyan ve âhireti tasdik eden Hıristiyan bile olsa, onlarla medâr-ı nizâ noktaları medâr-ı münakaşa etmemeyi, hem bu acıp zaman, hem mesleğimiz, hem kudsî hizmetimiz iktiza ediyor. Ve Risale-i Nur'un âlem-i İslâm'da intişarına karşı hayat-ı içtimaiye ve siyasiye cihetinde mâniler çıkmamak için, Risale-i Nur şakirtleri musalâhakârâne vaziyeti almaya mükelleftirler.²⁴

8. Eleştiriden kaçınmak

Bediüzzaman ihtilaf noktalarının gündeme getirilmesini istemediği gibi, yanlışların tenkid edilmesini de hoş karşılamamıştır. Buradaki tenkitten maksat, yanlış bilerek yapanları eleştirmektir. Bu kişilerin tenkid edilmesi, onları düşünce ve eylemlerinden vazgeçirmediği gibi, aksine kin ve düşmanlıklarını arttırmaktadır. Bu sebeple Bediüzzaman özellikle particilere ehvenüşşer diyerek gereksiz yere eleştirilmelerini istemez ve bu konuda talebelerini şöyle ikaz eder:

Benim Nur, âhiret kardeşlerim “Ehvenüşşer” deyip bazı bîçâre yanlışların hatalarına hücum etmesinler. Dâima müsbet hareket etsinler. Menfî hareket vazifemiz değil... Çünkü dâhilde hareket menfice olmaz. Mâdem siyasetçilerin bir kısmı Risâle-i Nur'a zarar vermiyor, az müsaadekârdır; “Ehvenüşşer” olarak bakınız. Daha a'zamüşşer'den kurtulmak için; onlara zararınız dokunmasın, onlara faideniz dokunsun.²⁵

Nursî'nin eleştiriden sakındırması, faydası olmayan, bir nevi eleştiri yapmak için eleştiri, ya da tahkir maksatlı eleştiri ile sınırlıdır. Bediüzzaman Kur'an'a ve Nur talebelerine karşı yapılan haksızlıkların ortaya konulmasını hak arama ve haksızları şikâyet etme çerçevesinde değerlendirilip, hükümeti yıpratma maksadıyla yapılan eleştiriler olarak düşünülmemesi gerektiğini şöyle ifade eder: “Fakat o risaleler, hükümetle mübareze ve tenkid için değil, belki bana zulmeden ve me-

22 Nursî, *Emirdağ Lâhikası II*, s. 213.

23 Nursî, *Lem'alar*, s. 175.

24 Nursî, *Kastamonu Lâhikası*, s. 247.

25 Nursî, *Emirdağ Lâhikası II*, s. 217.

muriyetini sù-i istimal eden bir kısım, memurlara karşıdır.”²⁶

Nursî’ye göre gereksiz eleştiriler toplumun birliğini ve huzurunu bozar, yardımlaşma ve dayanışma ruhunu öldürür. Bu sebeple eleştiri kapısını açmamak gerekir: “Hayat, vahdet ve ittihadın neticesidir. İmtizackârâne ittihad gittiği vakit, manevi hayat da gider.” “Tesanüd bozulsa cemaatın tadı kaçır.” “Sakın birbirinize tenkid kapısını açmayınız!”²⁷

Ayrıca Nursî hiçbir zaman sonuç getiren yapıcı eleştiriden uzak durmamış, hataya düşülmemesi veya düşülen hataların düzeltilmesi için yapılan eleştirilerin gerekli olduğunu söylemiştir. Nitekim başta müsbet harekete aykırı fiiller olmak üzere talebelerini her türlü hatalı davranışlardan sakındırmış, ittifakı bozacak ve ihtilafa sebebiyet verecek eylemlerden uzak durmaları gerektiğini tavsiye etmiştir. Bunun yanı sıra kendisinin hatalı olması hâlinde bu durumun kendisine bildirilmesinden memnun olacağını, hatta bunun bir kardeşlik gereği olduğunu ifade etmiştir:

Zâten Risâle-i Nur’un bize verdiği ders de, hakikat-ı ihlâs ve terk-i enaniyet ve dâima kendini kusurlu bilmek ve hodfuruşluk etmemektir. Kendimizi değil, Risâle-i Nur’un şahs-ı ma’nevîsini ehl-i îmana gösteriyoruz. Bizler, kusurumuzu görene ve bize bildirene -fakat hakikat olmak şartıyla- minnetdar oluyoruz, Allah razı olsun deriz. Boynumuzda bir akrep bulunsa, ısırmadan atılsa, nasıl memnun oluruz; kusurumuzu, fakat garaz ve inad olmamak şartıyla ve bid’atlarla ve dalâlete yardım etmemek kaydı ile kabul edip minnetdar oluyoruz.²⁸

Said Nursî’nin müsbet hareket hakkındaki görüşleri özet olarak böyledir. Bu sayıda yazarlarımız konunun bazı yönlerini detaylı ve ayrıntılı bir şekilde incelemişlerdir.

Dergimizde hakemli makalelerin dışında Bir Söyleşi köşesinde dosya konusyla ilgili faydalı bir yazıyı, Bir Mekân köşesinde Said Nursî açısından önemli bir yer tanıtımı yazısını, Bir Toplantı köşesinde Risale-i Nur ve Said Nursî ile ilgili bilimsel bir toplantının tanıtımını, Bir Talebe köşesinde Said Nursî’nin önde gelen talebelerinden birisinin tanıtımını, Bir Kitap köşesinde Said Nursî ve Nur Hizmeti hakkında yazılmış olan önemli bir eserin tanıtımını bulacaksınız.

Dergi dosyalarımızı genellikle konulu olmakla birlikte istisnaî olarak bazen konu dışı makalelere de yer vereceğiz. Bu sayımızda Doç. Dr. Ahmet Yıldız’ın “Etik Bir İdeal Olarak Tanrı-İnsan ve İnsan-ı Kâmil: Said Nursî’ye Referansla Nübüvvet ve Felsefe Geleneği Üzerinden Bir Bakış” başlıklı makalesi bu kabilendir.

26 Nursî, *Tarihçe-i Hayatı*, s. 227.

27 Nursî, *Uhuvvet Risalesi*, ss. 45-6.

28 Nursî, *Denizli ve Emirdağ Lâhikaları*, (Mektup sırası 26), s. 93, Çevrimiçi: nur.gen.tr, 02.11.2015.

Yazarlarımızın makalelerinde ortaya koyduğu yorumlar tamamen kendilerinin şahsî görüşlerinden ibaret olup, bu düşünceler umum Nur talebelerinin görüşleri olmadığı gibi, İstanbul İlim ve Kültür Vakfı'nın görüş ve düşüncelerini de temsil etmezler. Biz bu yazımızda Said Nursî'den bol miktarda alıntı yaparak onun müsbet hareket hakkındaki görüşlerini özet olarak ortaya koymaya çalıştık. Makalelerin biraz da bu zaviyeden değerlendirilmesini arzu ederiz.

Sizleri yazarlarımızın makaleleriyle baş başa bırakırken, ikinci sayımızda **“Kur'an'ın Mucizeliği”** dosyasıyla huzurunuzda olmayı diliyoruz.

Prof. Dr. Ali BAKKAL

Editör

Akdeniz Üniversitesi